



เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

หัวข้อ : หลักประชาธิปไตย

เรื่อง : กำดักประชาธิปไตย

จัดทำโดย

นางสาว อนัญพร พูลนิติพร

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม

หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 3

วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทนำ

ในตลอดระยะเวลาที่ประเทศไทยใช้การปกครองรูปแบบประชาธิปไตย ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลา ๘๔ ปี แสดงให้เห็นถึงปัญหาอย่างชัดเจน ในเรื่องความเข้าใจ และการนำมาใช้ โดยส่งผลต่อการพัฒนาของชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ ความเจริญ การศึกษา และค่านิยม ประชาธิปไตยถูกนำมาใช้ในรูปของ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ คำโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อประโยชน์ของกลุ่มบุคคลใด บุคคลหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้โดยการปลุกฝังแนวคิดรูปแบบประชานิยม เข้าสู่ประชาชนในทุกระดับชั้น ซึ่งส่งผลให้สามารถชักจูงควบคุมประชาชนได้โดยง่าย ทั้งนี้ล้วนมาจากระบบประชาธิปไตย ที่ล้มเหลวเนื่องเพราะ ประชาชนไม่มีความพร้อม จึงเรียกได้ว่ากับดักประชาธิปไตย(Democracy Trap) ตัวอย่างรูปแบบของ กับดักประชาธิปไตย(Democracy Trap) มีให้เห็นมาแล้วในหลายประเทศ ซึ่งล้วนเกิดขึ้นจากปัจจัยเดียวกันเช่น ประเทศซิมบับเว เวเนซุเอลา ซิลี อาร์เจนตินา ฟิลิปปินส์ยุคมากอสในอดีต

๑ กบฏประชาธิปไตย(Democracy Trap)

หมายถึงการที่ระบบประชาธิปไตยถูกใช้เป็นเครื่องมือของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยผิดไปจากหลักการ และจุดมุ่งหมาย ของระบบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้ระบบประชาธิปไตยกลายเป็น ตัวถ่วงหรือสิ่งที่ทำให้ ประเทศพัฒนาช้าลง อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหา ทางเศรษฐกิจ จึงเรียกได้ว่า กบฏประชาธิปไตย(Democracy Trap) เนื่องจากแทนที่ระบบประชาธิปไตยจะเป็นสิ่งที่ช่วย ให้ประเทศพัฒนา กลับกลายเป็นตัวถ่วงแทน

๑.๑ นโยบาย ประชาานิยม(populism) โดยไม่สนใจผลกระทบในระยะยาว

Populism มาจากรากภาษาละติน populus ซึ่งแปลว่า "ชาติ" หรือ "ประชาชน" เมื่อนำมาใช้ในบริบท ของการบริหาร บ้านเมือง คำนี้มีความหมายว่า การบริหารโดยรัฐบาลที่ประชาชนคน ธรรมดามีส่วนร่วม การใช้หลักประชานิยม อย่างเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยโรมันซึ่งรุ่งเรืองเมื่อ สองพันปีที่ผ่านมา ตอนนั้นนักการเมืองโรมันบางคนสามารถจูงใจให้ รัฐบาลขอประชามติจากประชาชนโดยตรงได้ ในบางเรื่องแทนที่จะขอจากวุฒิสภาซึ่งมาจากชน ชั้นสูงเพียงกลุ่มเดียว

นโยบายประชานิยมคือ

นโยบายที่สนับสนุนประชาชนคนยากจนเป็นหลักเพื่อมุ่งหวังความนิยมทางการเมือง โดยไม่จำเป็นต้องมี ความสมเหตุสมผลหรือเป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์มหภาคมารองรับและไม่จำเป็นเหตุผลที่ดีที่สุดของประเทศในขณะนั้นนโยบายประชานิยมจะมีหลากหลายรูปแบบที่ปรากฏ แต่จะมีลักษณะร่วมกันตรงที่การเป็น นโยบายที่มุ่งเอาใจและสนอง ความต้องการของประชาชน

การปลุกฝังแนวค่านิยมรูปแบบประชานิยม

เป็นวิธีการที่ถูกใช้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๘๔ปี ที่ประเทศไทยใช้ระบบการปกครอง รูปแบบประชาธิปไตยมา จนหลอมรวมเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมในสังคมไทยโดยเห็นได้จาก รูปแบบความคิด และการกระทำของประชาชนส่วนมาก ที่มุ่งหวังแต่วัตถุเงินทองเป็นจุดมุ่งหมายหลักของชีวิต อีกทั้งยังสนใจ ประโยชน์เฉพาะหน้าโดยไม่คิดถึงผลกระทบระยะยาว จึงเป็นเหตุให้เกิดการเรียกคะแนนนิยมด้วย นโยบายประชานิยม ได้โดยง่าย

ค่านิยมการศึกษาผลกระทบจากประชานิยม เราสนับสนุนให้ประชาชนทุกระดับชั้นสามารถเข้าถึง การศึกษาได้ โดยการศึกษาภาคบังคับอยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่ในระหว่างที่ศึกษา อยู่ชั้นโรงเรียน โดยส่วนมากได้สอน ให้เด็กซึ่งเป็นเยาวชนของชาติเกิดความรู้ความเข้าใจว่า การได้ศึกษาต่อ ระดับปริญญาถือเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต โดยไม่สนใจว่าเรียนคณะอะไรเรียนไปทำอะไรจบมาทำอะไร ซึ่งผลสะท้อนเห็นได้ชัดเจนจากจำนวนคนว่างงาน และ หนี้ค้ำชำระจากโครงการกู้ยืมเรียน(กยศ)จำนวนมหาศาล

ยอดค้างกว่า 1.485 ล้านบาท เป็นวงเงินกู้ 136,237 ล้านบาท จากจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 2.15 ล้านราย วงเงินกู้ 194,711 ล้านบาท ถือเป็นยอดเบียดหนี้เกือบ 80เปอร์เซ็นต์ ซึ่งให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะเราปลูกฝังให้ค่าของใบปริญญามากกว่าการประกอบอาชีพ และยังปลูกฝังนิสัยที่ไม่ดีว่าเป็นหนี้รัฐไม่ต้องใช้ก็ได้ เพราะผู้ไปเรียกเก็บก็กลัวเสียคะแนนเสียงจึงไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง หากมอง ในภาพรวมทรัพยากรบุคคลที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ และเข้าถึงได้โดยง่าย คือผู้จบอาชีวศึกษา (ปวช. ปวส.) ซึ่งกลับไม่เป็น ที่นิยม และโดนดูแคลนจากเด็กในวัยเดียวกัน แต่ในทางกลับกัน จบอาชีวศึกษา (ปวช. ปวส.) สามารถหางานทำและเลี้ยงชีพได้ จึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่าประชานิยม ได้มีผลต่อการพัฒนาของประเทศตั้งแต่รากฐานของการศึกษา

นโยบายประชานิยม ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระยะยาว

- ค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท

แม้รัฐบาลไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายโดยตรงแต่การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำโดยไม่สนใจความเหมาะสม มีผลโดยตรงต่อภาคเอกชน ทั้งในเรื่องการผลิตและการส่งออก จนทำให้ประเทศยากจะแข่งขันในเวทีตลาดโลก เพราะมีต้นทุนที่สูงจนเกินไป ซึ่งสร้างความเสียหาย เป็นอย่างมากให้กับประเทศไทยในระยะยาว เพียงเพื่อตอบโคงก์การเมืองเพียงอย่างเดียว

- โครงการรับจำนำข้าว

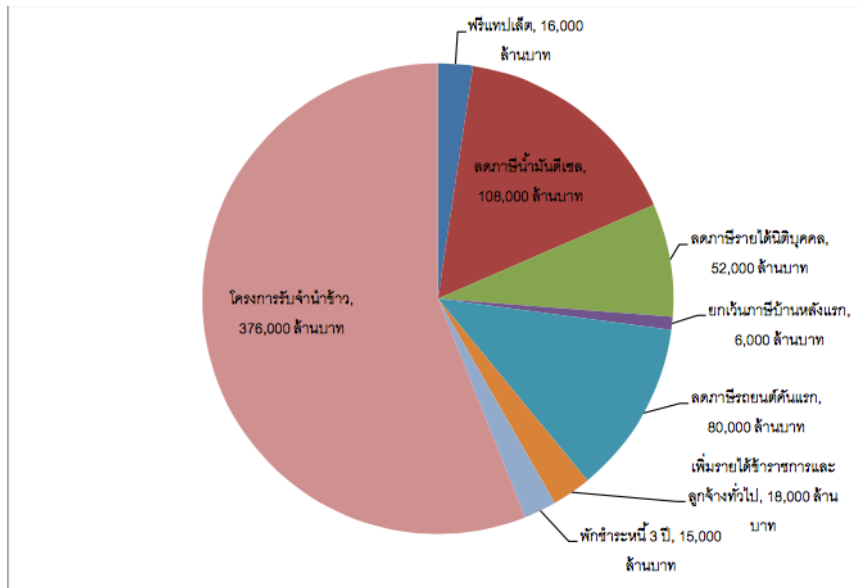
นโยบายรับจำนำข้าวเปลือก โดยให้เกษตรกรนำข้าวที่เก็บเกี่ยวเสร็จจากรปลูกในที่นา ของตนเอง หรือนาเช่า ไปจำนำที่โรงสี หลังจากนั้นหากราคาในท้องตลาดสูงกว่าที่จำนำไว้ให้นำเงิน มาไถ่ถอนภายในระยะเวลาที่กำหนด(สี่เดือน) แต่หากในระยะเวลาสี่เดือนตั้งแต่จำนำไม่มาไถ่ถอนถือว่าข้าวที่จำนำตกเป็นของรัฐบาล โดยมีโรงสีที่เข้าร่วม โครงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนรัฐบาลในการจำนำและรับจ้างแปรรูปเป็นข้าวสารส่งให้รัฐบาล ส่วนการชำระเงินให้เกษตรกร ไปรับเงินจากรัฐบาล เอง โดยผ่านทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

แต่นโยบายกลับกำหนดราคาจำนำสูงกว่าราคาตลาดเป็นอย่างมาก ทั้งที่ควรจะต่ำกว่าหรือเท่ากัน ซึ่งทำให้เกษตรกร มุ่งที่จะเข้าร่วมโครงการแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการซื้อขายปกติ และราคาข้าวไทยไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ อีกทั้งทำให้ประเทศไทยสูญเสียนเงินกว่า 376,000 ล้านบาท

- ลดภาษีรถยนต์ขั้นแรก

เป็นนโยบายที่ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลยต่อภาครัฐอีกทั้งยังนำไปสู่ภาวะเศรษฐกิจฝืด เนื่องจากประชาชนที่ยังไม่มีความจำเป็นต้องซื้อรถยนต์ ก็ตัดสินใจซื้อเพราะได้รับส่วนลดภาษีสูงสุดถึง 100,000บาท แทนที่เงินส่วนนั้นจะมาหมุนเวียนในเศรษฐกิจ กลับไปจมอยู่กับรถยนต์ซึ่งไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย และยังก่อหนี้ครัวเรือนขึ้นอีกด้วย แทนที่จะส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อประเทศมากกว่า

ดร. กิริฎา เกาพิจิตรนัก เศรษฐศาสตร์อาวุโส ธนาคารโลก นำเสนอให้เห็นว่า รัฐต้องสูญเสียรายได้จากนโยบายประชานิยมในปี 2555 เป็นจำนวนเงินสูงถึง 6.71 แสนล้านบาทหรือร้อยละ 5.4 ของจีดีพี ซึ่งโดยสรุปแล้วมีรายละเอียดดังนี้



สรุปโดยรวมเห็นได้ชัดว่า นโยบายประชานิยม (populism) โดยไม่สนใจผลกระทบในระยะยาว เพื่อหวังคะแนนนิยมเพียงอย่างเดียว ส่งผลตรงต่อประเทศไทยอย่างชัดเจน ทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณโดยไม่เกิดประโยชน์ ทำให้ประชาชนเสพติดการได้รับโดยไม่มีเหตุผลจนทำให้เสียนิสัยในการดำรงชีพโดยรวมแล้วทำให้ประเทศไทยมีการชะลอตัวในการพัฒนาเป็นอย่างมาก

๑.๒ การขาดจิตสำนึกต่อผลประโยชน์ของชาติ

การปกครองระบบประชาธิปไตยจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่และเห็นแก่ประโยชน์ของชาติ หากแต่เมื่อเรายังไม่สามารถดูแลตนเองได้ จะมีความสนใจเรื่องประโยชน์ของชาติได้อย่างไร ดังนั้นเมื่อนำมาใช้กับประเทศที่ยังไม่มีความพร้อม จึงทำให้เกิดผลเสียเป็นอย่างมาก

เมื่อประชาชนไม่มีความเข้าใจว่าผลประโยชน์ของชาติมีส่วนเกี่ยวข้องกับตนเอง จึงสนใจแต่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชาติ แต่หากมองในภาพรวมแล้วหากชาติเจริญ ประชาชนย่อมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน ดังนั้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องเริ่มที่คน ต้องให้คนเห็นแก่ประโยชน์ของชาติก่อน ระบบประชาธิปไตยจึงเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย ดังคำที่ว่า ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

แนวทางออกของปัญหา

ปัญหาไม่ได้เกิดจากตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งดังนั้นย่อมไม่อาจแก้ไขด้วยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการช่วยกันแก้ไขปัญหา

- หยุดนโยบายประชานิยมแบบไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา
- ให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องของประชาธิปไตยอย่างชัดเจน
- สร้างจิตสำนึกความรักชาติให้เกิดขึ้น
- สร้างงานสร้างอาชีพ เมื่อคนเรามีความเป็นอยู่ที่ดีย่อมสามารถสนใจประเทศชาติ และมีส่วนช่วยทำให้ระบบประชาธิปไตยก้าวหน้า
- ปลุกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง

ทั้งนี้จำเป็นต้องแก้ไขระบบการศึกษาเพราะการศึกษาคือรากฐานของประเทศ การที่ประเทศเราเป็นเช่นทุกวันนี้ย่อมมาจากระบบ การศึกษาที่ผิดทาง ดังนั้นเราจำเป็นต้องช่วยกันแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่ออนาคตของประเทศ

บรรณานุกรม

http://www.fes-thailand.org/wb/media/Debate%20Show/Populism_final.pdf

ดร. ไสว บุญมา, ขยายความคำว่าประชานิยม, กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 9 กันยายน 2554

TPBS,ประชานิยม:ช่วยประช่าหรือสร้างภาระ?

ดร. กิริฎา เภาพิจิตรนัก เศรษฐศาสตร์อาวุโส ธนาคารโลก